

W żywieniu zwierząt przeżuwających kluczowe znaczenie ma stosunek ilości pasz treściwych do objętościowych. Zaburzenie tej proporcji może powodować liczne zaburzenia metaboliczne, a także pogorszenie stanu mikroflory żwacza i wiele innych problemów zdrowotnych w stadzie, prowadzących do spadku produktywności i w efekcie strat dla hodowcy.

Skutkiem niewłaściwego stosunku elementów dawki jest sortowanie pasz i wybiórcze ich skarmianie przez krowy poszukujących najbardziej smakowitych i treściwych kąsków. Jak możemy temu zapobiegać?

Dokładne wymieszanie dawki pokarmowej to podstawa

Teoretycznie żywienie oparte na systemie TMR czy PMR powinno zapewniać podaż składników pokarmowych zgodną z wyliczoną dawką pokarmową, jednak nie zawsze tak się dzieje.

Najczęstszym powodem jest niedokładne rozdrobienie lub wymieszanie zadawanej dawki – krowy mają wszak tendencję do wybierania bardziej atrakcyjnych, mniejszych fragmentów pasz treściwych. Z reguły większe elementy pasz objętościowych są mniej smakowite, dlatego często zostają niedojedzone. Skutkuje to obniżoną podażą włókna pokarmowego, prowadzącą do ograniczenia produkcji śliny i zaburzeń funkcjonowania bakterii żwaczowych.

Jeśli w stadzie pojawia się problem sortowania, warto zwrócić uwagę na stopień rozdrobnienia dawki i ewentualnie wprowadzić konieczne korekty. Fot. Josera

Innym czynnikiem wpływającym na selekcję zadawanych pasz może być zbyt mały stół paszowy i zbyt krótki dostęp do niego dla poszczególnych sztuk. Znaczenie może mieć również stosowanie komponentów, które trudno rozdrobnić, takich jak wyschnięta sianokiszka, czy też niepraktykowanie podgarniania paszy.

Sortowanie pasz zwiększa ryzyko kwasicy

Brak odpowiedniej reakcji na wybiórcze pobieranie elementów dawki pokarmowej może doprowadzić do wystąpienia najczęstszej choroby metabolicznej bydła – kwasicy żwacza. Polega ona na spadku pH treści żwacza, spowodowanym nadmierną produkcją lotnych kwasów tłuszczowych będącą wynikiem zbyt gwałtownej fermentacji pasz treściwych. Szczególnie narażone są na nią krowy mleczne przestawiane z dawki zasuszeniowej na laktacyjną, a to ze względu na konieczność zaspokojenia zwiększonego zapotrzebowania na energię. Na rozwój choroby wpływ ma kilka czynników:

- ograniczenie wydzielania śliny stanowiącej bufor kwasów;
- zwiększenie pobrania fermentujących węglowodanów;
- zmniejszenie pobrania trudno strawnego włókna (celulozy i hemicelulozy);
- zaburzenie równowagi mikroflory żwacza;
- ograniczenie procesu drażnienia ścian przedżołądków;
- spadek intensywności i skrócenie czasu przeżuwania.

Charakterystycznymi objawami występowania kwasicy w stadzie są półpłynny kał oraz spadek wydajności produkcji, masy ciała zwierząt i parametrów rozrodczych.

Jak szybko zidentyfikować problem w stadzie?

Najlepszym sposobem na wyłapywanie zachowań niepożądanych u zwierząt jest ich wnikliwa obserwacja. Wystąpienie wspomnianego już półpłynnego kału oznacza rozpoczęcie się zaburzeń metabolicznych, choć wcześniej można zauważyć kilka wskazówek sugerujących, że sortowanie paszy już występuje w naszym stadzie. Na pierwszy rzut oka możemy zaobserwować cząstki paszy nad śluzawicą, świadczące o przebieraniu paszy pyskiem i jej rozdmuchiwaniu. Charakterystyczna jest również zmienna konsystencja odchodów, wskazująca na pobieranie różnych dawek przez zwierzęta. Można także zaobserwować zagłębienia w paszy niedługo po podaniu jej zwierzętom.

Skutecznym sposobem na potwierdzenie występowania problemu jest porównanie paszy z niedojadami – jeśli po przesianiu przez sito paszowe próbki widocznie się różnią, z dużym prawdopodobieństwem mamy do czynienia z sortowaniem pokarmu.

Co zrobić, by zapobiegać sortowaniu paszy?

Stosowanie poprawnie opracowanej i przygotowanej dawki pokarmowej w systemie TMR lub PMR daje największą kontrolę nad pobraniem paszy przez krowy. Jego wadą jest konieczność podziału stada na kilka grup żywieniowych, dla których trzeba ułożyć oddzielne dawki, jednak zalety w postaci wspomnianej kontroli nad pobieraną paszą czy ograniczeniu pracochłonności i nakładów siły roboczej są nieporównywalnie większe.

JOSERA DairyPilot FlavoVital® to mieszanka usprawniająca metabolizm krów, którą warto stosować, aby zapobiec sortowaniu pasz. Fot.

Josera

Jeśli w stadzie pojawia się problem sortowania, warto zwrócić uwagę na stopień rozdrobnienia dawki i ewentualnie wprowadzić konieczne korekty – na przykład dodać siano lub dobrej jakości słomę czy ponownie rozdrobnić i przemieszać paszę. Skuteczne może się również okazać regularne podgarnianie, jednak to rozwiązanie zwiększa pracochłonność całego procesu karmienia.

Warto też, zwłaszcza w przypadku krów w laktacji, które są bardziej narażone na konsekwencje zdrowotne selekcjonowania zadawanych pasz, zastosować dostępne na rynku preparaty usprawniające metabolizm energetyczny zwierząt. Mieszanki opracowane specjalnie w celu uzupełniania niedoborów u wysokoprodukcyjnych krów mlecznych utrzymywanych w systemie TMR lub PMR, takie jak [JOSERA DairySomatic NB+](#) z zestawem substancji czynnych NutriBiotic®, poprzez zwiększenie strawności paszy i uzupełnienie ewentualnych niedoborów pozwalają na znaczne podniesienie statusu zdrowotnego stada.

Kolejna znakomita mieszanka to [JOSERA DairyPilot FlavoVital®](#) – dzięki wysokiej zawartości witamin, drożdży i substancji czynnych pochodzenia roślinnego dodatek ten poprawia metabolizm energetyczny zwierząt oraz podwyższa poziom ich odporności. Stabilizuje również poziom pH, zapobiegając kwasicy, i zwiększa pobranie paszy, dzięki czemu problem jej sortowania zostaje znacznie ograniczony. W przypadku problemu selekcji pasz

zastosowanie ma także złota zasada – lepiej zapobiegać, niż leczyć.